

KESKKONNAAMET

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Märge tehtud: 03.04.2024

Juurdepääsupiirang kehtib kuni: 02.04.2029

Alus: AvTS § 35 lg 1 p 8

Teabevaldaja: Keskkonnaamet

Ants Animägi
Riigimetsa Majandamise Keskus
ants.animagi@rmk.ee

Teie 19.02.2024 nr 3-6.1/2024/1020

Meie 03.04.2024 nr 7-9/24/3135-2

Märgade metsaelupaikade taastamise kavatsusest Karuskose taastamisalal

Austatud Ants Animägi

Soovite Keskkonnaameti seisukohta ja tingimusi märgade metsaelupaigatüüpide seisundi parandamiseks Viljandimaal Soomaa rahvuspargis Karuskose taastamisalal. Soovite ka ettepanekuid, millega tuleb arvestada projekteerimise lähteülesande koostamisel. Tegemist on ELi keskkonna- ja kliimaprojektide toetusprogrammist LIFE rahastatava projekti „Metsa- ja põllumajandusmaastike majandamine Natura 2000 elupaikade ja liikide kaitsestaatus parandamiseks“¹ toel koostatava Märgade metsaelupaigatüüpide (*9080, *91D0, *91E0, 91F0) tegevuskavaga planeeritud märgade metsaelupaigatüüpide taastamisalaga Soomaa rahvuspargis. Taastamistöö sisaldab kuivenduskraavide sulgemist, paisude rajamist ja vajadusel trassiraiet.

Rahvuspark ja Natura 2000 alad

Kavandatav taastamisala jääb Soomaa rahvuspargi² Soomaa piiranguvööndisse³ ja Karuskose sihtkaitsevööndisse⁴ ning külgneb Raudna sihtkaitsevööndiga⁵. Soomaa rahvuspark kuulub ka üle-euroopalisse kaitsealade võrgustikku Natura 2000 kui Soomaa linnuala ja Soomaa loodusala⁶.

Soomaa piiranguvööndi kaitse-eesmärk on bioloogilise mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine⁷. Raudna sihtkaitsevöönd on ala, kus säilitatakse maastiku üldilmet, kaitstakse ja taastatakse lamminiitide, säilitatakse lammi-lodumetsade, jõgede ja ojade elupaigatüüpe ning kaitsealuste liikide kasvukohti ja elupaiku ning Karuskose sihtkaitsevöönd on ala, kus säilitatakse lammi-lodumetsade, jõgede ja ojade elupaigatüüpe ning kaitsealuste liikide kasvukohti ja elupaiku⁸. Kaitse-eeskirjaga kehtestatavad piirangud on sätestatud sellises ulatuses, et need tagaks kaitsealal esinevate liikide ja looduslike elupaikade soodsa seisundi.

Alale jäävad elupaigatüübid vanade loodusemetsad (9010)⁹, rohunditerikaste kuusikud (9050)¹⁰

¹ LIFE-IP „Loodusrikas Eesti“, LIFE18IPE/EE/000007

² Registrikood KLO1000269

³ Registrikood KLO1100509

⁴ Registrikood KLO1100493

⁵ Registrikood KLO1100504

⁶ Registrikoodid vastavalt RAH0000082 ja RAH0000550

⁷ Vabariigi Valitsuse 22.04.2005 määrus nr 85 „Soomaa rahvuspargi kaitse-eeskiri“ § 19

⁸ Vabariigi Valitsuse 22.04.2005 määrus nr 85 „Soomaa rahvuspargi kaitse-eeskiri“ § 14 lg 3 ja lg 5

⁹ EELIS ID -1 688 092 970, -475 945 083, -1 676 156 564, -1 682 402 592, -1 668 463 398

¹⁰ EELIS ID -1 676 121 430, -1 672 310 952, -1 670 906 236, -1 667 528 278, -1 667 774 554, -1 665 674 744

ja soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080)¹¹, mis on nii Soomaa rahvusparki kaitse-eesmärgiks¹² kui ka Soomaa loodusala kaitse-eesmärgiks¹³. Kavandatud tegevus mõjutab 38 ha ulatuses elupaigatüüpi vanad loodusmetsad (*9010), 23 ha ulatuses elupaigatüüpi rohunditerikkad kuusikud (9050), 54 ha ulatuses elupaigatüüpi soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ja 5 ha ulatuses elupaigatüüpi lammi-lodumetsad (*91E0). Loodusliku veerežiimi taastamise tulemusena paraneb eeldatavalt 3,5 ha ulatuses elupaigatüübi *9010 seisund, 10 ha ulatuses elupaigatüübi 9050 seisund, 35 ha ulatuses elupaigatüübi *9080 seisund lisaks veel ja 1,6 ha ulatuses elupaigatüübi *91E0 seisund. Peale loodusliku veerežiimi taastamise on eeldus, et aastaks 2050 kujunevad olemasolevad metsakooslused täiendavalt 171 ha ulatuses elupaigatüübiks *9080 ning 10 ha elupaigatüübiks 9050.

Kavandatavad tegevused on kooskõlas Soomaa rahvusparki kaitse-eeskirjaga ja Soomaa rahvusparki kaitsekorralduskavaga ning täidavad metsaelupaigatüüpide soodsa seisundi tagamise eesmärgi¹⁴.

Loomad

Eesti looduse infosüsteemi (edaspidi EELIS) andmetel jäävad alale II kategooria valgeselgkirjurähni (*Dendrocopos leucotos*)¹⁵, karvasjalg-kaku (*Aegolius funereus*)¹⁶ laanerähni (*Picoides tridactylus*)¹⁷ elupaigad ning III kategooria musträhni (*Dryocopus martius*)¹⁸, väikekärbsenäpi (*Ficedula parva*)¹⁹, värbkaku (*Glaucidium passerinum*)²⁰, händkaku (*Strix uralensis*)²¹ ja laanepüü (*Tetrastes bonasia*)²² elupaigad.

Piiritlemata II ja III kategooria kaitsealuste liikide elupaikades rakendub isendi kaitse²³. Looduslikult esinevate lindude pesade ja munade tahtlik hävitamine ja kahjustamine või pesade kõrvaldamine ning tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal, on keelatud²⁴. **Trassiraieid tuleb planeerida võimalikult vähe. Mürarikkad tööd tuleb planeerida väljapool pesitsusperioodi, mis kestab 15. märtsist 31. juulini.**

Taimed, seemed ja samblikud

Alale jäävad III kategooria haavanäätsa (*Junghuhnia pseudozilingiana*)²⁵ ja haavataardsambliku (*Leptogium saturninum*)²⁶ elupaigad. EELIS andmetel jäävad alale ka III kategooria Helli ebatähtlehiku (*Crossocalyx hellerianus*)²⁷, sulgja õhiku (*Neckera pennata*)²⁸, ahtalehise ängelheina (*Thalictrum lucidum*)²⁹, siberi võhumõõga (*Iris sibirica*)³⁰ ja künnapuu (*Ulmus laevis*)³¹ elupaigad.

III kaitsekategooria taimede ja seente hävitamine ja loodusest korjamine ulatuses, mis ohustab

¹¹ EELIS ID -1 687 914 732, -1 681 220 020, -1 681 061 758, -1 674 465 108, -1 681 702 576,

¹² Vabariigi Valitsuse 22.04.2005 määrus nr 85 „Soomaa rahvusparki kaitse-eeskiri“ § 1 lg 1 p 1

¹³ Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korraldus nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“ p 399

¹⁴ Soomaa rahvusparki kaitsekorralduskava. Peatükk 5.1.1.8. „Metsaelupaigatüüpide looduslikkuse taastamine“

¹⁵ Registrikoodid KLO9114501 ja KLO9119930

¹⁶ Registrikood KLO9121006

¹⁷ Registrikoodid KLO9121234 ja KLO9104119

¹⁸ Registrikoodid KLO9121104 ja KLO9121123

¹⁹ Registrikoodid KLO9121148, KLO9121153 ja KLO9121152

²⁰ Registrikood KLO9121174

²¹ Registrikood KLO9121261

²² Registrikood KLO9121288

²³ Looduskaitseaduse § 48 lg 4

²⁴ Looduskaitseaduse § 55 lg 6¹ p 1 ja 2

²⁵ Registrikood KLO9600649 ja KLO9600648

²⁶ Registrikood KLO9701748

²⁷ Registrikoodis KLO9402431 ja KLO9402430

²⁸ Registrikoodid KLO9402940, KLO9402994 ja KLO9402993

²⁹ Registrikood KLO9303566

³⁰ Registrikood KLO9302386

³¹ Registrikood KLO9347014

liigi säilimist selles elupaigas, on keelatud³². Tulenevalt tuleb:

- vältida kaitsealuste taimede, seente ja samblike elupaikades raiet;
- haavanäatsa, sulgja õhiku ja haava-tardsambliku elupaigad tuleb säilitada looduslikena ning vältida liigset raiet, et mitte liigselt niiskus- ja valgusrežiimi muuta;
- vältida elupaikades pinnase kahjustamist.

Eeltoodu põhjal ei tohi kraavide sulgemine ja paisude rajamine tekitada alal alalist üleujutust, vaid kavandada tuleb vee äravoolu aeglustamine.

Maahooldus

Karuskose märgade metsade taastamisala projekteerimise ja ehitamise käigus ei tohi halveneda luhtade hooldamine ja taastamise võimalused. **Projekteerimise käigus tuleb hinnata kraavide sulgemise mõju niitudele, teha koostööd hooldajatega ja kavandada abinõud hooldustingimuste säilimiseks või parandamiseks.**

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Märt Holtsmann

juhtivspetsialist

looduskasutuse osakond

looduskasutuse osakond

Stella Miil 5694 9023

stella.miil@keskkonnaamet.ee

loodushoiutööde büroo

Jarmo Jaanus 5696 1888

jarmo.jaanus@keskkonnaamet.ee

maahoolduse büroo

Mari Raja 5668 8793

mari.raja@keskkonnaamet.ee

³² Looduskaitseaduse § 55 lg 8